

ศีล สมาธิ ปัญญา พิจารณา

หลวงปู่แบน ธนากโร

วันหนึ่งผ่านไป ตอนเข้าผ่านมาตอนเข้าก็ผ่านไป ตอนเที่ยง
ผ่านมาตอนเที่ยงก็ผ่านไป ตอนบ่ายผ่านมาตอนบ่ายก็ผ่านไป
กลางคืนผ่านมากกลางคืนก็ผ่านไป กลางวันผ่านมากกลางวันผ่าน
ไป กลางคืนผ่านมากกลางคืนผ่านไป ไม่มีอะไรก่อน ไม่มีอะไร
หลัง กลางคืนก่อน กลางคืนที่หลัง กลางวันก่อน กลางวันที่หลัง
เหมือนการหายใจ หายใจเข้า หายใจออก หายใจเข้า หายใจ
ออก ยากที่จะไปกำหนดแน่นอนว่าอันไหนเข้าอันไหนออก
หายใจเข้าก่อนหรือหายใจออกก่อน เหมือนกลางคืนกลางวัน ไม่
รู้กลางคืนก่อนหรือกลางวันก่อน มีมืดมาก่อนหรือสว่างมาก่อน

ความเกิดก่อนตาย มีความเกิดแล้วก็มี ความตาย มีความ
เกิดแล้วก็มี ความตาย ไม่รู้ตายก่อนหรือเกิดก่อน แต่หากว่ามัน
ไม่ตายแล้วมันก็ไม่เกิด มันไม่ตายมันก็ไม่เกิด ที่มันตายมันจึงมา
เกิด ถ้ามันไม่มีเกิดก็ไม่มีตาย ไข่กับไก่ ไข่เกิดก่อน หรือไก่เกิด
ก่อน มันก็ว่าไข่นั้นเกิดก่อน ไข่เกิดก่อนมันจึงมีตัว แต่หากว่ามัน

ไม่มีตัว มันจะมีไช่ได้ยังไง นั่น สรูปแล้วโลก มันไม่สุดเป็น แล้ว
มันก็ไม่ทำให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย ลดน้อยลงไป มันไม่ทำให้
ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันน้อยลงไป ไม่ทำให้ราคะ
ตัณหา เบาบางไปได้ สิ่งนั้นไม่เป็นธรรมเป็นวินัย

สิ่งที่เป็นธรรมเป็นวินัย ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนไว้ ธรรม
อันใดเป็นไปเพื่อความโลภ ความโกรธ ความหลง เบาบางหมด
สิ้นไป อันนั้นเป็นธรรมเป็นวินัย พระศาสดาสอนอย่างนั้น การ
กระทำใดๆ ไม่เป็นไปเพื่อความละ ความโลภ ความโกรธ ความ
หลง เป็นไปเพื่อความโลภ เป็นไปเพื่อความโกรธเป็นไปเพื่อ
ความหลง อันนั้นไม่เป็นธรรมเป็นวินัย พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่
สอนให้ประพฤติปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทั้งหลายสอนให้เลิกให้ละ
ละทิ้ง แม้แต่ความคิดที่เป็นไปเพื่อความรัก ความโลภ ความ
โกรธ ความหลง ก็ให้ละให้เลิกความคิดนั้นๆ ให้คิด ให้ศึกษาสิ่ง
ที่เป็นไปเพื่อความเบื่อหน่าย เป็นไปเพื่อเบาบางจากความโลภ
ความโกรธ ความหลง เป็นไปเพื่อความโลภที่มีอยู่ ความโกรธ
ความหลงที่มีอยู่ ความหลงที่มีอยู่ ราคะตัณหาที่มีอยู่ให้หมดให้

สิ้น อันนั้นเอามาเป็นอารมณ์ของใจให้มาก จึงเรียกว่าเป็นการ
เป็นงานที่เป็นประโยชน์ การงานที่ชอบธรรม ทำได้มากเท่าไร
ยิ่งดี ทำได้มากเท่าไรยิ่งดี ทำได้มากเท่าไรยิ่งดี

วันหนึ่งๆ เราทำได้มากแค่ไหนเพียงไร ทำได้มากเป็นที่พอใจ
ของเราหรือไม่ ทำการงานทุกอย่างต้องพัก การงานนั้นจะ
เป็นงานที่ชอบทำ ถ้าหากว่าทำไม่พักก็เป็นการงานที่ไม่ชอบทำ
ไปด้วย เพราะทำไม่ได้พักผ่อน จึงว่าคำว่าสมาธิ การพักจิตพัก
ใจ กับปัญญาการทำงานของใจ ต้องควบคู่กันไป อย่าไปเอาแต่
การแต่งงาน เอาแต่การทำงานของใจ ไม่มีโอกาสได้พัก ความ
สงบก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเหมือนกับอาหาร ขาดอาหาร ขาดความ
สงบ ทำการงานไปมันหมดกำลัง เรื่องของสมาธิก็คือให้
อาหาร ให้อาหารแก่ใจ ใจมีกำลังทำงานต่อ ลุยกงานต่อได้ ในเมื่อ
ถึงคราวที่ควรจะพัก ให้ใจได้พักอยู่กับสมาธิ ใจก็เริ่มมีกำลังขึ้น
เอาใจที่พักผ่อนในสมาธิแล้วก็เอาใจที่พักผ่อนดีอันนั้นไปปฏิบัติ
หน้าที่การงานต่อ

เกสา โลมา นขา หันตา ตใจ ไตรลักษณ์อยู่ตรงนี้ เกสา
โลมา นขา หันตา ตใจ เป็นต้น นี่ก็เป็นต้นปลายมานี้ กิ่งใบมันมี
ไตรลักษณ์มันอยู่ที่เกสา โลมา นขา หันตา ตใจ พิจารณาแล้ว
พิจารณาอีก พิจารณาแล้ว พิจารณาอีก เหมือนกับการทำนา
ทำแล้วทำอีก ๆ ๆ ๆ ทำที่นาเก่าๆเดิมๆ แต่ผลผลิตก็ได้เป็น
อาหารเครื่องเยียวยาธาตุชั้นดีตลอดทั้งเวลา พิจารณาๆให้มาก
ใจไม่อยากพิจารณาก็พิจารณา ถึงเวลาที่พักอยู่กับความสงบ
ต้องให้อยู่กับความสงบให้ได้ จึงว่ามรรค ๘ ต้องสมบูรณ์ ไม่
บกพร่อง ไม่มีปัญหา เหมือนกับรถเครื่องยนต์ จะขับดีซักแค่ไหน
เพียงไรก็ช่าง แต่หากว่ายางลมมันไม่มี การที่จะเดินทางต่อไป
ปัญหามันก็เกิดขึ้น สรีระยนต์ต้องสมดุลกัน สรีระร่างกายก็
ต้องสมดุลกัน

ศีล สมาธิ ปัญญาก็ต้องสมดุลกัน และอาศัยซึ่งกันและกัน
เอาแต่สมาธิ เอาแต่ปัญญา คำว่าศีลไม่สนใจ เอาแต่ปัญญา
เอาแต่ปัญญา ศีลสมาธิก็ไม่สนใจ เอาแต่สมาธิ เอาแต่สมาธิ
เรื่องของปัญญาไม่ใส่ใจก็ไม่ได้ ก็เลสมันชอบพาให้ยึดติด ยึดติด

ในความสงบก็ยึดติด ได้ปัญญาขึ้นมาก็ยึดติดกับปัญญา หัน
หลังใส่ความสงบ หันหลังใส่สมาธิเสีย ในที่สุดปัญญามันก็ไปไม่
รอด เหมือนกับคนขาดอาหารทำงาน คนขาดอาหารเดินทาง
เดินทางขาดเสบียงคลัง ไปไม่ถึงเป้าหมาย เรื่องของสมาธิ จึงมี
ความจำเป็นเหมือนกับรถ เครื่องยนต์กับยางกับล้อรถ ไตร
ลักษณ์ๆ ในโลกธาตุทั้งหมดเป็นไตรลักษณ์ทั้งนั้น อนิจจังๆ ทุก
ขังๆ อนัตตาๆ ทัวโลกธาตุทั้งหมด เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

พระพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกธาตุ รู้แจ้งโลก ไม่ใช่พระพุทธเจ้าเดิน
ไปเที่ยวหาศึกษา พระพุทธเจ้าตรัสรู้ขณะเดียวในร่มโพธิ์ ในคืน
วันเพ็ญเดือน ๖ พระพุทธเจ้าก็ทรงรู้ชัดเห็นชัดในกายในจิตนี้เอง
เห็นชัดรู้ชัด ในกายในจิตของพระพุทธเจ้า กายใจของสัตว์ทั่ว
โลกธาตุ ไม่แตกต่างกันอะไรนัก พระพุทธเจ้าก็รู้ชัดเห็นชัดไปด้วย ก็
แก้ไขเราอยู่เสมอ มันสงบ ผ่านความสงบ ปลุกความสงบเอาไป
พิจารณา ดึงความสงบเอาไปพิจารณา ในเมื่อความสงบอึดตัว
พอ ถ้าหากว่าไม่เอาไปพิจารณา ใจควรที่จะคล่องตัวกลายเป็น
อึดอาด กลัวแต่จะเสียสมาธิ กลัวแต่สมาธิที่จะเสื่อม สมาธิเสื่อม

เลยเป็น คนเกิดมาในโลกนี้อีกนานเท่าไร สมาธิก็ยังไม่หมด
สัตว์เกิดมาในโลกอีกนานเท่าไร เข้ามาครอบปฏิบัติให้ถึงซึ่ง
ความพ้นทุกข์ก็ไม่หมด มีแต่จะเอามาใช้หรือไม่เท่านั้น

สมาธิไม่ใช่ของเกิดขึ้น เป็นของที่มีอยู่แล้ว ใจของเราไม่ไป
เกี่ยวข้องกับอารมณ์ อวิชฺฐารมณฺ อนิชฺฐารมณฺ ไม่ไปเกาะไปยึด
ละนั้นเสีย สมาธิก็เกิดขึ้น สมาธิที่เกิดขึ้นนั้นก็คือสมาธินั้นมีอยู่
แล้ว ไม่ได้เกิดขึ้นที่ไหน ไม่ได้เกิดขึ้นมาจากที่อื่น เหมือนกับทำ
ความสะอาดบ้านกับเรือน ความสะอาดของกุฏิศาลา ความ
สะอาดมีอยู่แล้ว ไม่ต้องไปสร้างความสะดวกให้เกิดขึ้น เพียงแต่
ชำระสิ่งที่สกปรกรกรุงรังเท่านั้น ความสะอาดก็เกิดขึ้นให้ปรากฏ
ความสะอาดที่มีอยู่แล้วก็ปรากฏให้เราเห็น สมาธิไม่ได้หนีไป
ไหน ยังอยู่เหมือนเดิม ยังอยู่ที่เดิม การเสียสละ การละ การ
ปล่อยวาง จึงมีความจำเป็น

สิ่งเหล่านี้แหละปกปิดไม่ให้สมาธิธรรมปรากฏขึ้น เหมือนกับ
ความมืด คนนั่งอยู่ในที่นี้ ถ้าหากว่าหลับตาเสียคนนึง เคঁว่าไม่
มีคีน ก็ไม่เห็น เมื่อความสว่างเกิดขึ้น ดูลืมตาขึ้น คนมีอยู่เต็ม

ศาลา อารมณ์คือความมืดครอบงำปกปิด อารมณ์ครอบงำ
ปกปิด ธรรมที่มีอยู่ไม่ให้ปรากฏ มันมืดมาตลอดกาล มันก็
เหมือนกับธรรมไม่มี มันมีแต่อารมณ์ มีแต่อารมณ์ มีแต่อารมณ์
อยู่กับอารมณ์อยู่อย่างนั้น ขาดอารมณ์ไม่ได้ ต่อให้แสวงหา
แสวงหา แสวงหาเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น ขาดไม่ได้ ในเมื่อ
มีการแสวงหาอารมณ์มาเพิ่มพูนอยู่เสมอ ความมืดมันก็ไม่
โอกาสสว่างซักที ในเมื่อไม่สว่างซักที สิ่งที่มีอยู่ ดูไม่ไปเกิดมันก็
มองไม่เห็น สิ่งที่กำลังจัดความมืดคืออารมณ์ที่ใจไปยึดไปติด แนบ
แน่นอยู่ในอารมณ์นั้น มีแต่ข้อปฏิบัติ มีแต่การปฏิบัติธรรม มีแต่
ข้อปฏิบัติเท่านั้น จึงให้พากันทำให้อย่าง

พูดถึงสมณะ ให้เป็นสมณะที่มีความแน่วแน่ มีความมั่นคง
เป็นสมณะที่มีผละ พูดถึงปัญญา พูดถึงธรรม ธรรมคือปัญญา
คนมีกำลังจะต่อสู้กับข้าศึกทำการทํางานให้เป็นประโยชน์ ก็
สามารถที่จะชนะข้าศึก สามารถที่จะทำการทํางานที่เป็นประโยชน์
ให้สำเร็จลุล่วง ทำลายสิ่งที่ครอบงำให้สลายตัวไปได้ ธรรมคือ
ความสงบของใจ ธรรมคือใจที่สงบ มีอยู่เหมือนเดิม ไม่ได้

เสียหายไปไหน จึงว่าความมืดมันครอบงำ มาปกปิด อารมณ์ที่
มันครอบงำจิต มันทำให้จิตมืด แม้แต่จิตเองก็มองไม่เห็นจิต จิต
มองไม่เห็นจิต นั่นคือจิตมืด

อะไรทำให้จิตมืด ก็คืออารมณ์ ราคะเป็นอารมณ์ของใจ
โทสะ โมหะ เป็นอารมณ์ได้ทั้งนั้น ก็เลศตัณหาอาสวะเป็น
อารมณ์ได้ทั้งนั้น เป็นเหตุให้เกิดความมืดขึ้นมา บุรุษมีกำลัง คู่
ต่อสู้ไม่สามารถที่จะต้านทานได้ คนมีกำลังทำการงานสำเร็จ
ลุล่วงได้ด้วยดี ศรัทธาพลัง สติพลัง **ศรัทธาพลัง วิริยะพลัง สติ
สมาธิ ปัญญา** เป็นพลังทั้งนั้น ศรัทธาเชื่อมั่น เชื่อมั่นข้อปฏิบัติ
ที่ทำถูกต้อง ไม่ผิดพลาด ในเมื่อแม่นยำไม่ผิดพลาดเพราะรู้แล้ว
เห็นแล้ว ความขยันความเพียร ความหมั่นความเพียรก็รวมเป็น
พลังขึ้นมา ความเพียรมีพลังสติเป็นพลัง สมาธิปัญญาเป็นพลัง
ขึ้นมาทั้งนั้น

ศรัทธาพลัง สติ สมาธิ ปัญญาเป็นพลัง เป็นพลัง ศรัทธา
อินทรีย์ (สัทธินทรีย์) เป็นใหญ่ วิริยะอินทรีย์ (วิริยอินทรีย์) เป็น
ใหญ่ สติ สมาธิเป็นใหญ่ ทั้งนั้น ปัญญาก็เป็นใหญ่ เป็นใหญ่แต่

ละอย่าง แต่ละอย่าง ๆ เป็นใหญ่เหมือนกับเสา เค้าว้าใหญ่ของ
เขา คานก็เป็นใหญ่ คานว่าคานเป็นใหญ่ เสาว่าเสาเป็นใหญ่ ถ้า
หากว่าไม่มีพื้น ไม่มีประโยชน์ พื้นก็เป็นใหญ่ พื้นว่าพื้นเป็นใหญ่
แต่ไม่มีหลังคาก็ไม่สำเร็จประโยชน์ นี่ จึงว่าส่วนประกอบจึงมี
ความจำเป็น รถ เครื่องว่าเครื่องใหญ่ อวดเครื่อง เครื่องจะดีแค่
ไหนก็ช่างแต่ยางล้อไม่ดี เครื่องมันดีล้อมันดีพวงมาลัยไม่ดีมัน
จะไปได้หรือ จึงว่าส่วนประกอบ ศีล สมาธิ ปัญญาจึงต้องอาศัย
ซึ่งกันและกัน จึงว่าศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา เป็นเรื่อง
ของศีล สมาธิ ปัญญาทั้งนั้น ใน**อินทรีย์ ๕ พละ ๕**

อินทรีย์ ๕ พละ ๕ ไม่ใช่สิ่งที่จะบันดาลมาจากฟากฟ้าปา
หิมพานต์หรือฟากโลกฟากสงสารที่ไหน มีอยู่ในเราๆท่านๆนี้
ทั้งนั้น แต่สิ่งเหล่านี้แสดงออกไม่ได้ ไม่ปรากฏให้เราสัมผัสได้รู้
ได้เห็น เพราะความมืดเป็นอุปสรรค เพราะความมืดปิดบัง
ครอบงำ จึงให้พากันมีความพยายามให้ยิ่ง มืดเท่าไรรู้ลึไปนะ
ขี้เกียจขี้คร้านเท่าไร ขยัน! ฝืนมันไปนะ มันชนะขี้เกียจตัวกิเลส
มันชนะขี้เกียจด้วยความขยัน มันไม่ยากนั้ พามันนั้ มันไม่

อยากเดิน พามันเดิน มันอยากนอน ไม่พามันนอน มันอยากกิน ไม่กินมัน ดัดมันอย่างนั้น จึงว่าชนะความอยาก

ความอยากเป็นตัวก่อให้เกิดความมีด แม้แต่ความโกรธก็ ส่วนหนึ่งก็เกิดมาจากความอยาก ไม่มีความปรารถนา ไม่มีความอยากแล้ว ความโกรธจะเกิดขึ้นจากไหน ไม่มีความหลงแล้ว ความโลภจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง นี่ของเขาก็อาศัยกัน ยิ่งโลภ ยิ่งโกรธ ยิ่งโลภ ยิ่งโกรธ ยิ่งเป็นความสะสมความหลงเพิ่มขึ้น ความโลภก็สะสม ความหลงก็ทำให้เกิดความมีด ความโลภก็เป็นเหตุให้เกิดความหลง อะไรมันเป็นกำลังของกันและกัน ทั้งนั้น จึงว่ากิเลสเขามันมีการพัฒนา พัฒนาไปในการที่ทำให้จิตใจของโลกมีการมีดมนอนธการไปนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีข้อปฏิบัติ มีการปฏิบัติธรรม อาศัยธรรมนั้นแหละที่จะกำจัดความมีด กำจัดการพัฒนาก้าวหน้าของกิเลสนี้ให้มันถอยหลัง หรือให้มันสลายตัวจากจิตจากใจด้วยข้อปฏิบัติ

กาลเวลาจะคอยให้กิเลสมันลดน้อย คอยให้กิเลสมันเบาบาง เป็นไปไม่ได้ มันมีแต่จะมีการพัฒนารวมตัวกันให้มีพลัง

ยิ่งขึ้นไป มีแต่อันตรายกับอันตราย ศรัทธามี ศรัทธาก็หมด
ความพากความเพียรมี ความพากความเพียรก็หมด สติปัญญา
หมดเลย ไม่มี! มันทำลายหมด มันทำลาย เหมือนกับ
พระพุทธเจ้าทำลายกิเลส กิเลสมันเคยสมบูรณ์เต็มอยู่ในหัวใจ
ของพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าทำลายด้วยข้อปฏิบัติ ด้วยพลัง
ของศีล สมาธิ ปัญญา กิเลสมันทำลายศีล ทำลายสมาธิ ทำลาย
ปัญญา เพราะเราไม่มีการสร้างเพิ่มขึ้น สร้างให้เป็นพลังขึ้นมา

กิเลสเขาสร้างของเขาอยู่เสมอทุกขณะ อุปกรณ์การสร้าง
ของเขาสมบูรณ์บริบูรณ์เต็มโลก ของเกิด ของแก่ ของตายที่ไหน
อันนั้นเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นชิ้นส่วน สร้างพลังให้กิเลส
ทั้งนั้น ของเกิด ของตาย ของเกิด ของตาย ผู้หญิง ผู้ชาย เป็น
อุปกรณ์ที่จะสร้างพลังให้กิเลสได้ทั้งนั้น ของเกิด ของตาย ของ
เกิด ของตาย ผู้หญิง ผู้ชาย เป็นพลังให้เกิดขึ้นของศีล สมาธิ
และปัญญาได้ทั้งนั้น กิเลสมันสร้างพลัง มันก็เอาของที่มีอยู่ใน
โลก

ธรรมที่จะเป็นพลัง ศีลพลัง สมาธิปัญญาพลัง ก็ต้องอาศัย
สิ่งที่มีในโลกอันนี้แหละเป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนการพิจารณา
เหมือนกัน เหมือนกับอาวุธที่มีอยู่ชิ้นเดียว เรียกว่าระบบปรมาณู
ทีเดียว มีลูกเดียวเท่านั้น อาวุธทำลาย กิเลสก็กระทำย้อยแย้งกัน
ที่จะได้มาซึ่งอาวุธนั้น กิเลสมีกำลังมากก็ยิ่งได้อาวุธมาทำลาย
ทำลายธรรม ธรรมมีกำลังมาก ก็ได้อาวุธมาทำลายกิเลส จึงเป็น
เรื่องของเราเท่านั้น ก็กิเลสมันทำลายธรรม ธรรมคือหัวใจเรา
ธรรมทำลายกิเลสก็คือหัวใจของเราทำลายกิเลสนะ

จึงให้พากันใส่ใจจริงจังในการเสียสละทุ่มเท จึงได้มาซึ่ง
อาวุธที่จะเอาไปสลายข้าศึกคือกิเลส อย่าไปคอยการเวลา อย่า
ไปคิดว่าพระพุทธเจ้า พระศรีอาริยมะตรัยจะมาหยิบยื่นให้ เราไม่
มีเมตตาเรา ใครจะเมตตาเราได้ เดินก็ให้เดิน แม้แต่อิริยาบถใด
ก็ช่าง ปลูกจิต ปลูกใจของเราให้รื่นเริงองอาจกล้าหาญที่จะต่อสู้
กับข้าศึกคือตัวชี้เกี้ยวชี้คร้าน ต่อสู้กับกิเลสทุกสิ่งทุกด้านทุก
ประการ ที่จะถอยหลังยอมสยบต่อกิเลสไม่ให้มี ต้ององอาจกล้า
หาญขนาดนั้น ถอยหลังไม่มี มีแต่ลุยไปหน้า ก้าวหน้าอย่าง

เดียว หมายถึงความพากความเพียรของเรา เอ้า พวกนี้ทำความ
สงบ

ที่มา: <https://youtu.be/z8QIBWmvMCE>